

[Transcript] Forklart / Det du må vite om valget: Ap-fall og INP-sjokk

I går kveld og i natt satt Tonny Nilsen og Malena Eilitsen på Høyreshus i Oslo, samtidig som valgresultatene fra de ulike kommunene, tikket inn på mobilene deres. Vi driver sjekker rundt om alle byene, og vi er ganske fornøyd. Det går jo direkte vei. Det er fleste plasser som går det. Og de har nok noe å juble for. For Høyre ble landets største parti for første gang på 99 år. Men selv om en blå vinn blåståver landet, så er det fortsatt mange kamper som skal kjempes fremover. Du hører på forklart fra Aftenposten, en podcast jeg forklarer én nyhet i hver episode. I dag, en helt fersk episode om det du trenger å vite om valget. Det er tirsdag 12. september, og jeg heter Jenny Føle. For første gang siden 1924, så heter altså landets største parti Høyre. Føle til! Føle til! Føle til! Føle til! Føle til! Føle til! Føle til! Føle til! Føle til! Kommentatøret, Andreas Sletto, om noe. Lass bare først ta Oslo. Kan du oppse mer valgnatten i hovedsiden? Ja, dette har vært voldsomt høyre valg. Høyre liggere antal få over 32 %, altså contractionen venn i Oslo. og vinne makten i byen etter å sitte til opposisjon i otte år, så gjør også venstre et godt valg, og FRP går også litt frem, sånn at det kan si hele den borgerlige siden eller høyre siden gjør et godt valg, mens de røggroenne går tilbake bortsett fra Isver som går litt frem. Det har vært mye kaos på høyre siden her i Oslo. Hvordan har de siste fire årene vært for høyre? Ja, det har vært fire veldig rare år. De hadde et slags mytteri mot sine egen leder og et sekretariat som ikke fungerte og noen sluttet nærmest i protest, så det har vært mye kaos. Og med FRP da? Ja, FRP er jo et parti i Oslo som ikke har fungert enkelt, og så har de gjennomført et slags generasjonskifte, hvor de fikk en nye kandidater som var på en måte mer interessert i å ikke bare sette seg på bakbeidene og si nei til alt, som har vært liksom måten han har omtalt FRP i Oslo på. Men så dukket jo denne nærspilskandalen oppi forbindelse med landsmøte, hvor første kandidat Lars Bette Solås var vådelig mot noen journalister på et nærspil og ble ekskludert fra partiet, og han kom jo nå inn i bystyret som på en måte første kandidaten fra Fremskistpartiet, som er et parti han ikke er medlem i. Så dette er jo litt sånn rotete, men det har jo heller ikke skremt velgerne. Hovedstaden har tradisjonelt sett vært en blå by, men de siste fireårene så har et røg rundt flertall hatt styringen. Og da resultatene kom i natt, så ble høyre den store vinneren, mens MDG gikk kraftig tilbake. Dermed må høyre bestemme seg for hvem de vil styre byen sammen med de neste fireårene. Det har jo ikke flertall alene,

[Transcript] Forklart / Det du må vite om valget: Ap-fall og INP-sjokk

og det er veldig sannsynlig at de kommer til å gå i byråd sammen med venstre. De to har vært storebror og lillebror i Oslo-politikken, og forsovet også nasjonalt lenge. I hvert fall i Oslo så har de også pleid å ha med seg KRF, som har pleid å få én representant i Oslo bystyret. Det ser du ut til at de får denne gangen også. Så det er sannsynlig når alt kommer til alt, at det er byens nye byråd, men dette er veldig tidlig, og det skal masse sonderinger til. Problemet er at disse tre partiene heller har ikke flertall, så det må de finne et annet sted. Kommer det noe avraskelser? Et pikant spørsmål er hva MDG vil gjøre, og om det kommer til å være noe tilnærmelser for å få MDG over på høyre siden. Det er noe som venstre vil, og som jeg tror også KRF er positiv til, men som sitter mye lenger for høyre, ønsker nok primært et samarbeid med fremskrittspartiet. Kanskje ikke som en del av byråd, men hvis ikke det er mulig. Problemet er at venstre og forsovet også KRF har en slags FRP-allergi, og egentlig ikke ønsker så mye med FRP å gjøre. Uansett hvem som styrer oslo, så har de mange store utfordringer foran seg. Det blir vanskeligere og vanskeligere for en person med en vanlig lønn å komme inn på bolemarkedet, og leieprisene har skuttet det himmels. Det blir flere eldre, men det er ikke nok folk som jobber i eldreomsorgen. Ungdomskriminaliteten øker, og byen er delt. Andreas, hvordan kommer folk flest til å merke at det nå kommer et maktskifte i oslo? Det gjennstår litt å se. De må jo forhandle politikken sin, når i fælleskapet finner ut hva de er mest oppsatt av. Vennstrets viktigste sak har vært å senke prisen på månskortet. Det kan jo hende bli noe av nå. Høyre har vært veldig tydelig på at de skal fasue ut eldreomskaften, så de som betaler det kan forvente å betale mindre eldreomskaft. Raimon i Hansen, som har vært byrådsleder, la seg selv på en måte i potten, og sa at han nok slutter som heltidspolitiker i Oslo, hvis de skulle ta på valget. Og nå blir det jo nye frantfigurer i byråddet. Hvem er de? Vi får en ny byrådsleder som heter Eiriklas Orberg, og så får vi en ny ordfører som heter Anne Lindbo, etter all samsynlighet. Og det som er litt interessant er at mens Raimon og Hansen som byrådsleder har vært veldig profilert og veldig tydelig ubestritt leder og frantfigurer for hele dette prosjektet, så har Heire i større grad hatt en sånn tradisjon med at det er ordføren som fronter Oslo politikken og blir den figuren man kjenner til. Og jeg synes man kan anta litt av det samme ut fra Heires valgkamp også.

[Transcript] Forklart / Det du må vite om valget: Ap-fall og INP-sjokk

Eiriklas Orberg er en skikkelig og dyktig fyr, men det er Anne Lindbo som er korte som man kanskje skal bli kjent med, og som har en litt sånn utradisjonell politiker profil. Så de neste årene vil Oslo være blott, men detaljene er ikke helt spikere enda. Og det er en historie som går igjen flere steder i landet. Så vil jeg i kveld gratulere høyre med et godt valg. Jeg vil takke Erna Solberg og de andre partilederne for tøffe feiter og reale debatter. Ok, om vi løfter blikke ut av Oslo, så er det fire ting som kan være vart å ha med seg inn i dagen ette valget. Nommere en, dette er Arbeidepartiet's dårligste valg på 99 år, men Jonas Skar Større presenterer dette likevel som en slags seir. Vi lå veldig laft i vinter, betydelig under det som kommer til å bli resultatet i dag, så utgangspunkte for den valgkampen var krevende. Den kom til å teste oss som lag. Og derfor så er det imponerende å se hvor samlet dette lag har stått, som parti i helhet, men også rundt om i alle kommuner. Kjetil Alsteim, politisk redaktør i 18 posten. Med et så dårlig resultat, hva betyr det for Arbeidepartiet framover? Det betyr jo at de miste makt i mange kommuner, og det her er noe av det viktigste som et valget. Hvorfor er det makt? Hvor får du implytelse? Og nå får Arbeidepartiet mindre makt og implytelse, og det samme med Centerpartiet. Og så blir det diskusjoner i begge de to orheeringspartiene om hvorfor gikk det sånn, og hva skal de gjøre for å ha en bedre chance ved stortingsvalg om to år? Hvorfor gikk det sånn, og hva er hovedpoklaringen på de kvelde dårlig? Det kommer jo litt an på hvem du spør, men det er klart en regjering som har stått i håndterende eller kriser, og så har de ikke fått tillitt hos folk, skapet tro hos folk på at de håndterer de krisene på en god måte. Dette henger nok også en del sammen med syne folk har på økonomien, og at det har blitt mer usikkerhet om økonomifolk er mer urolig, og at det også påvirker syne på regjeringen, sånn at det med høyre matpriser høyre renter, sånn ting. Det slår inn i syne på en regjering. Nr. 2. Nøckeln til høyresidens succes handler om andres ulykke. Når folk har mispronød med regjeringen, så går de til de som ikke sitter i regjering, og det er ikke så lenge siden der Nassordberg var stadsminister, så mange har minner om den tiden, og så blir det rett og slett de diskusjonene som har vært på strømpriser og sånt ting. Det er en del velgre der har gått til andre partier,

[Transcript] Forklart / Det du må vite om valget: Ap-fall og INP-sjokk

og at du får en sånn effekt av den nasjonale politikken inn i lokalvalg, men dette handler jo også om lokale saker, og der er det jo veldig mye mer sammensatt bilde rundt og kring i ulike kommuner, hvorfor velgeren går litt igår.

Ærna sa jo at hun sikte mot regjeringen i 2025.

Hva sier dette resultatet her om hennes franser?

Det gir henne et veldig godt utkanspunkt, og det er en ting jeg har vært høyre gjør det godt, og ble det største partiet i dette valget.

Men det gjør også de partiet hun er avhengig av å samarbeide med.

Fremstingspartiet gjør et godt valg, går markert frem, venstre går frem,

og kristelige folkepartiet har sluttet å falle, som betyr mye for det partiet, så det gi jo et godt utkanspunkt for Ærna Sordberg

som i den lange valgkampen frem mot Stortingsvalget i 2025.

Nåmer tre.

En nykommere ble årets store overraskelse.

Industrie og næringspartiet har jo få hatt et nasjonalt gjennombrudd, og har gjør det blir jo spennende å se hvordan det partiet vil mannevere, da det eventuelt kan få noen inflyttelse.

Det blir litt sånn for fire år siden så var det disse boomlistene som rast inn en del steder, nå er de ute,

og så får vi industrie og næringspartiet inn i steden.

Det er litt på hvor hållbart det partiet er om det greier å stille lister og få et gjennombrudd også nasjonalt i rikspolitikken i Stortingsvalget om to år.

Hvem er det egentlig? Hva står i en P4?

Industrie og næringspartiet har en litt sammensatt på tilfølge av saker.

De er veldig opptatt av oljeindustrien særlig,

veldig lite opptatt av klima,

vil ikke si om de vil legge anerkjent forskning til grunn, i syne på klimaendringer eller ikke.

Samtidig vil de ha mye utvelfærd og sånn, så de har plukket litt herfra derfra.

Og nummer 4.

Selv om valgkampen er ferdig, så er kampen om storebynet langt ifra over.

Store bilde er at arbeidetpartiet som hadde makten i alle de store byene nå mister de mange steder.

Vi vet ikke innen i aktiv hvor mange steder er nå,

men det ser ut til at ganske mange av disse byene kommer fargen til å skifte på flere taller.

Den siste tiden har vært det mye jobb for disse politikerne,

men det er jo kanskje nå jobben begynner.

Hvor blir det mest spennende framover?

Det blir spennende i mange kommuner,

fordi det er mange steder der du må få lage, bygge litt,

[Transcript] Forklart / Det du må vite om valget: Ap-fall og INP-sjokk

være litt kreativ og flink politisk ingeniør for å få bygd et flertal.
Det er det vi kommer til å se nå neste dagene.
Nå som i Oslo vil jo høyres byrådsleder kandidat allerede i dag,
kalle inn de andre borgerlige partiene,
andre partiene for å se hva slags flertal du kan bygge.
Nån steder har industrie og næringspartiet,
som er et nytt aktør oppe i dette kommet inn,
og kanskje det må inn i regnestykket i noen kommuner.
Det som blir viktig nå i alle disse kommunene,
er at man greier å telle seg opp til flertal
for å finne ut hvem som skal være ordførerne,
og hvem skal være ordførerne.
Hva slags byråd skal vi ha?
Du har hørt en podcast fra Aftenposten.
Kommentatorne Andreas Slettholm og Kjetilby Allstein
forklarte hva som er viktig å forstå om valget.
Denne episoden har laget av Olaf Eggersvik og meg Jenny Føleland.
Resten av forklart er Synesø Hol, David Bukoni og Anders Weberg.
Du har hørt lyd fra VGTV og våre egen opptak fra Oslo Høyris Vålgvake.
Det finnes spørsmål som ikke så enkelt og gugelig,
eller kjettke pts er frem til.
Typ renta.
Hvorfor må den absolutt opp opp opp finnes ingen andre løsninga?
Og kan klimakriset overhovedet løses i et demokrati?
Og hvorfor straffer vi folk til fengsel selv om de ikke har gjort det med vilje?
Som annen vaksjefen på Fregappen Helge Ingstad.
Hva er poenget?
Jeg heter Marie Terrik Statterhjelland,
og i denne podcasten DeepDick nødder jeg og kollegaen mine
på tema som fornet i avilevet.
Mest fordi vi var egenuine, nysjærlige og fantingensvare da vi googla,
men også for å gi deg en helt ny innsikt
og ta meg til bordet neste vennepils.
Kjekk ut DeepDick i Aftenposten-appen eller hos Pobmi.